

Jak nejlépe pokazit angličtinu dětí? Učením!

Tento titul se zdá být nepochopitelný. Vždyť se přece snažíme děti naučit vše, co potřebují, a cizí jazyk nejlépe už od školky!

A přesto je to ta nejhorší věc, kterou pro dobrý výsledek můžeme udělat!

Pojďme si to vysvětlit.

Učení je záměrná činnost, proces, který vyžaduje vědomé soustředění a zapamatování. Výsledkem je schopnost demonstrovat nabyté znalosti tzv. produktivním způsobem, buď ústně, nebo psaním (týká se školního věku).

Kolik minut jsou děti schopné se soustředit na učení? Je to dostatek na to, aby se zvládly vědomě naučit význam cizího jazyka, a také jej použít? Sotva... Na to jim schází spousta mentálních schopností, které ve svém věku ještě nedokáží vědomě zpracovat.

Je tedy brzy na učení se cizímu jazyku? Možná bude stačit počkat pár let a bude to lepší! To zase ne.

V útlém věku (udává se věk do 7 let) se děti nejlépe naučí vnímat cizí jazyk, chápat jeho význam, přirozeně reagovat, přesně imitovat jeho zvuk a spontánně zareagovat. To už starší děti nezvládají, příliš se soustředují na formu, překlad, prezentaci. Mladší navíc nemají zábrany, ženou se do všeho téměř po hlavě, vše zopakují, napodobí, okomentují.

Tak jak to tedy s tím jazykem je, učit, nebo neučit???

Odpověď se skrývá v mírně nečekaně omezeném významu českého slova UČIT.

Pokud budeme angličtinu (případně jakýkoli jiný cizí jazyk) UČIT, tedy záměrně působit na děti tak, aby dostávaly pravidelný přísun informací o jazyce, jeho složení, funkcích, výslovnosti a formě, budou tyto informace klouzat jako voda po ptačím peří, bez účinku, bez zájmu zúčastněných.

Pokud ovšem proces obrátíme a nabídneme dětem zajímavou činnost, při které komentujeme dění jednoduchými výrazy v cizím jazyce, v plných, i když jednoduchých větách, které navíc budeme cíleně opakovat v podobných situacích, děti se „chytí“ a začnou vykazovat znaky porozumění, tedy reagovat.

Je důležité, aby celou situaci braly jako hru, která je pro ně zajímavá, u které vydrží sledovat, co se děje a které mají chuť se zúčastnit.

Jedná se vlastně o kopírování procesu osvojování si mateřského jazyka. Tam také nikdo nic nepřekládá, jak také, s nulovou znalostí jazyka? Děti jsou mu vystaveny, tedy obklopeny jazykem, který zprostředkovává porozumění tím, že se neustále opakuje, až dochází k pochopení jeho významu. Je to zcela přirozená aktivita, nenáročná, spontánní, pokud je téma dostatečně zábavné, děti se zúčastní samovolně a rády. A bez velkého úsilí se naučí používat napřed jednoduché reakce, napřed spíše gestem nebo splněním pokynu, později slovně – nejprve jedním výrazem, postupně přidávají fráze, které jim utkvěly. V mozku si vytváří spojení mezi obsahem slova (co to znamená) a formou slova (jak se to řekne). Pokud toto spojení chybí, (zvláště když učíme jen stylem Jak se to řekne anglicky?, případně vše vysvětlujeme přes češtinu, tedy překladem), děti nedokáží jazyk pohotově používat, zůstanou u papouškování několika výrazů, které jim utkví a dále se nedostanou.

Základem je tedy ne UČIT jazyk, ale učit v jazyce MYSLET!

Je potřeba si uvědomit, že výsledky se nedostaví okamžitě, je to proces pozvolný, zdlouhavý. Jak dlouho se dítě učí mateřský jazyk, než poprvé uslyšíme dlouho očekávané první slovo (navíc roztomile zjednodušené)?

Vezměme si za příklad nejčastější první slovo dětí, a tím je bezesporu MAMA (i když jsou i četné výjimky).

Toto slovo dítě použije, když chce vyjádřit spokojenost, že matku vidí, ale třeba i upoutat její pozornost tím, že na ni zavolá. A co kdyby v tomto okamžiku zaslechlo: „No jo, ale to je oslovení, pátý pád, a tím oslovujeme, voláme, to musíš dát do pátého pádu!“

Podobná bizarní situace nastává, když převedeme do reálného života snahu nás, učitelů, držet děti v bezpečném prostředí takové gramatiky, kterou děti probraly. S minulým časem se tedy setkají až poté, co jej „proberou“ na lekcích.

Představme si maminku, která nabízí děťátku novou hračku a říká: „Podívej, co pěkného jsem ti koupila! Aha, počkej, to je minulý čas, to nesmím říkat.“ Nebo: „Pojď, budeme si hrát! Safra, to je budoucí čas, ten jsme ještě taky neprobírali!“

Bláznivé, že?

Ale, neděje se to denodenně v mnoha školních hodinách, kdy děti krmíme jen tou gramatikou, která je na pořadu dne podle učebnice? Mnohdy za účasti učitelů, kteří umí jen pár vět, které s dětmi opakují dokola (pokud mají skvělou výslovnost a chuť na své angličtině dál pracovat, patří jim dík!)

Bohužel se nejen takoví učitelé drží zuby-nehty učebnice, protože když jedou podle ní, nemůžou přece nic pokazit!

A přece.

Už jste viděli batole, které by se učilo mluvit tím, že si bude slovíčka zapisovat?

Proč tedy takto učíme děti cizímu jazyku?

Čtení, a později psaní, brzdí proces osvojování si jazyka, tedy vystavování, pochopení významu, spojení slova s obsahem. Děti se nedokáží soustředit na více činností najednou a velice často tedy obětují to nejjednodušší – poslech a porozumění. Přestávají vytvářet pevná spojení obsah-slovo, začínají více přemýšlet, **jak se to píše?**

A přestávají využívat výhody raného vystavování jazyku, klopýtají přes nové a nové výrazy, ztrácí se v hromadě nových slov, nenaučí se v jazyce myslet.

Připomeňme si, co je pro děti důležité:

1. Začít včas, tedy když jeho schopnosti umožňují vnímat jazyk přirozeným způsobem.
2. Pohybovat se v prostředí, které je jazykově bohaté (obsah, výslovnost)
3. Mít možnost reagovat na situaci, ve které jazyk slyší a spojovat si význam s touto situací
4. Mít možnost si pohrát se slovy: co se rýmuje, jak je slovo dlouhé, jakým zvukem začíná, která věc nebo který obrázek k němu patří
5. Dostávat zajímavý materiál, na kterém si jazyk zopakují a procvičí (ne nutně učebnice)
6. Nezatěžovat se přemýšlením o spellingu, nesnažit se přečíst slovo „tak, jak se to čte“
7. Nehlídat jejich výkon a nehodnotit jej za každou cenu (neopravovat každý přehmat)
8. Mít k dispozici kvalitní výslovnost, moci jej imitovat, naučit se a používat jej.

A co je důležité pro učitele?

1. Nenechat se vláčet stylem, který na škole kdysi zavedla kolegyně a který dětem nevyhovuje
2. Nenechat si vnutit učebnici jen proto, že už je do školy nakoupená
3. Nenutit děti do čtení, opisování ani poznávání slovíček, a to nejméně první dva roky výuky.
4. Pokud děti ve třetím roce výuky nekomunikují, a to třeba i mezi sebou, je třeba popřemýšlet o změně stylu výuky
5. Komunikovat s rodiči, informovat je o cílech, o pokroku dětí, vysvětlit jim důležitost trpělivosti
6. Přesvědčit rodiče o tom, že učitel je garantem znalostí, a tedy je správné to nechat na něm
7. Nepodléhnout nátlaku rodičů, vyžadujících zastaralé, nefunkční modely výuky

Učitelé, dokážete to?

Pokud máte pocit, že byste potřebovali poradit, jak na to, nabízím pomoc.

Pokud jste si jistí, ale potřebujete trochu povzbudit, nabídnu ji i vám.

Pokud chcete změnu, jste na správném místě.

A pokud jste zkušený učitelé (kteří to všechno předchozí chápou a zvládají levou zadní!), ale potřebují dávku inspirace, nabídnu vám ji také.

Angličtina od začátku – Jak začít?

Je kurz pro všechny učitele, kteří na školách učí děti-začátečníky.

Je vhodný i pro učitelky MŠ, které chtějí dětem rozšířit jazykovou vybavenost.

A je vhodný i pro pedagogy volného času, kteří chtějí s dětmi angličtinu procvičovat ve volném čase mimo školu.

V kurzu si ukážeme simulaci úplně první hodiny, kterou zvládneme nabídnout v angličtině, aniž bychom děti „otrávili“, naopak, nadchneme je pro ni.

Probereme některá základní témata, jak je rozvíjet, jak zprostředkovat přiměřeně dětskému chápání.

Povíme si něco o tzv. classroom language (vysvětlení na kurzu)

Zjistíme, co je to CLIL a jak dětem pomáhá se naučit cizí jazyk.

Podíváme se na možnosti práce bez učebnic.

Velký prostor bude na vaše otázky a odpovědi!

Ukážeme si materiály, které učitelům pomohou naučit se „neUČIT děti jazyku, ale učit je v něm MYSLET“

Součástí kurzu je i bonusová nabídka slevy na tyto materiály. Nákup není podmínkou kurzu, ale příjemnou výhodou.